

яке становить основу всіх спеціальних знань та об'єднує одержані під час навчання знання в єдину світоглядну систему, у тому числі з точки зору відповідальності за результати своєї професійної діяльності [3].

Досягти високої якості професійної підготовки фахівців харчової галузі, що відповідає сучасним вимогам суспільства знань, можливо шляхом гармонізації педагогічних підходів щодо фундаменталізації змісту освіти з інноваційними практиками провідних університетів світу.

Необхідність фундаменталізації освіти обумовлена лавиноподібним наростанням обсягу інформації. Наукових, технологічних, історичних, соціологічних та інших фактів стає все більше і більше, і надати їх всі за обмежений період навчання неможливо. Але можна і потрібно навчити працювати з інформацією: навчити її пошуку, систематизації, аналізу.

Список використаних джерел

1. Фрумкин К. Г. Клиповое мышление и судьба линейного текста [Электронный ресурс] / К. Г. Фрумкин // Ineternum 2010. – № 1. – Режим доступа : http://nounivers.narod.ru/pub/kf_clip.htm от 02.01.2012
2. Маклюэн М. Галактика Гуттенберга: Становление человека печатающего (The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man) / М. Маклюэн. – М. : Академический проект, 2005. – 496 с.
3. Садовников Н. В. Фундаментализация современного образования / Н. В. Садовников // Известия ПГПУ им. Белинского. – 2011. – № 24. – С. 782–786.

УДК 378.6(100)

А.С. Крутова, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.Б. Кашена, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Велика мета освіти – це не знання, а дії (Герберт Спенсер).

Думати легко, діяти важко, а перетворити думку на дію – найбільш складне завдання на світі (Й. Гете).

Наразі європейська інтеграція набуває в Україні якісно нового змісту: з декларативного зовнішньополітичного курсу вона поступово перетворюється на комплексну внутрішню політику реформ у сфері політики, економіки, культури та освіти.

Трансформація національної системи вищої економічної освіти і науки із дотриманням принципів європейського освітнього (англ. *European Higher Education Area*) та наукового простору (англ. *the European Research Area*), що здійснюється на засадах інтернаціоналізації та глобалізації, є домінантою розвитку економіки знань в Україні і запорукою якісної фінансової освіти, яка здатна:

1) реалізувати потреби і здібності осіб, що навчаються за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», їх особистісне та професійне становлення;

2) задовольнити потреби ринку праці у підготовці конкурентоспроможних і мобільних кадрів нової формації, які зможуть орієнтуватися у регуляторному механізмі ЄС, реалізовувати реформування фінансової системи української економіки, забезпечувати вихід українських фінансових компаній на ринок ЄС, працювати у компаніях за участю європейського капіталу тощо.

Основним вектором підвищення якості вищої освіти і набуття випускниками незаперечних конкурентних переваг є студентоцентрикований підхід до навчання, викладання та оцінювання знань. Суттєвими його перевагами в процесі здобуття вищої освіти на кожному її рівні є гнучкі навчальні траєкторії, спрямовані на успішне виконання студентом освітньо-кваліфікаційних програм і здобуття загальних та професійних компетентностей, що є основою присудження відповідного ступеня вищої освіти.

Слід зазначити, що сучасна система рівнів, ступенів та кваліфікацій вищої освіти, яка унормована Законом України від 01.07.2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту» (зі змінами і доповненнями), є повноструктурною і загалом сумісною з переліками рівнів (циклів) і ступенів вищої освіти, визначеними такими сучасними міжнародними, європейськими та національними документами, як:

– Міжнародна стандартна класифікація освіти у форматі версії 2011 року (МСКО-11), що розроблена ЮНЕСКО у 1976 році і останній раз переглянута державами-учасницями Генеральної конференції Організації Об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (англ. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*) у 2011 році;

– Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК ЄПВО) (англ. *The framework of qualifications for the European Higher Education Area – «QF for the EHEA»*), що прийнята у 2005 році на конференції Європейських Міністрів, відповідальних за вищу освіту, і базується на Дублінських дескрипторах, ухвалених у 2004 році;

– Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (ЄРК НВЖ) (англ. The European Qualifications Framework for lifelong learning – «EQF for LLL»), що ухвалена у 2008 році Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу;

– Національна рамка кваліфікацій, що затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1341 від 23.11.2011 року.

Рівнево-ступенева повноструктурність новітньої архітектури вітчизняної вищої освіти сприяє її інтернаціоналізації і забезпечує реалізацію концептуально нової освітньої моделі, нарижними каменями якої є збагачення наукових надбань нації та світової цивілізації, студентоцентризм, академічна мобільність (кредитна; ступенева) та вільна траєкторія формування освітніх програм задля досягнення компетентностей певного рівня.

Реалії сьогодення дозволяють констатувати, що освітні програми, за якими здобувачі вищої економічної освіти опановують загальні і фахові компетентності, є базовим чинником визначення якості навчання і надання освітніх послуг. Їх характеристика в контексті міжнародних стандартів, європейських та національних кваліфікаційних рівнів наведена у табл.

Згідно діючого законодавства заклади вищої освіти мають право на самостійне формування освітніх програм, зокрема освітньо-наукових на здобуття ступеня доктора філософії, за затвердженням Постановою Кабінету Міністрів України № 266 від 29 квітня 2015 р.

Переліком галузей знань і спеціальностей, згідно яких здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

На відміну від інституцій вищої освіти країн ЄС, якими вже тривалий час застосовується компетентнісний підхід до побудови освітніх програм здобувачів наукового ступеня, подібна практика є новою для переважної більшості вітчизняних закладів вищої освіти (за виключенням Національного університету «Києво-Могилянська академія», який з отриманням у 2006 році гранту «TEMPUS/Tacis» на реалізацію проекту «Впровадження принципів третього циклу вищої освіти Європейського простору в Україні» став першим українським університетом, що приєднався до проекту реформування докторської освіти в Європейському освітньому просторі).

Таблиця

**Характеристика освітніх програм вищої економічної освіти в контексті міжнародних стандартів,
європейських та національних кваліфікаційних рівнів**

МСКО-11	РК ЄПВО (QF for the ENEA)	ЄРК НВЖ (EQF for LLL)	НРК	Рівень кваліфікації за НРК	Орієнтація освіти за домінантою	Освітня програма			Ступінь вищої освіти	
						Формат згідно Закону «Про вищу освіту»	Тривалість; обсяг кредитів ЄКТС	Кодифікація за МСКО-11	Україна	Еквівалент за кордоном
5 рівень	Короткий цикл	5 рівень	5 рівень	Початковий	а) загальна; б) професійна	Освітньо-професійна	2–3 роки; 90–120 кредитів	а) 541; 544; б) 551; 554.	Молодший бакалавр	
6 рівень	1 цикл	6 рівень	6 рівень	Перший (бакалаврський)	а) загальна; б) професійна; в) невизначена	Освітньо-професійна	3–4 роки; 180–240 кредитів	а) 641; 645; 646; 647; б) 651; 655; 656; 657; в) 661; 665; 666; 667	Бакалавр	Bachelor (Бакалавр)
7 рівень	2 цикл	7 рівень	7 рівень	Другий (магістерський)	а) загальна; б) професійна; в) невизначена	Освітньо-професійна	1,5–2 роки; 90–120 кредитів	а) 741; 746; 747; 748; б) 751; 756; 757; 758; в) 761; 766; 767; 768	Магістр	Master/MBA (Магістр)
						Освітньо-наукова (дослідницька компонента не менше 30%)	2 роки; 120 кредитів		Магістр	Master/MBA (Магістр)
8 рівень	3 цикл	8 рівень	8 рівень	Третій (освітньо-науковий)	а) загальна; б) професійна; в) невизначена	Освітньо-наукова	4 роки; 30–60 кредитів (освітня складова)	а) 841; 844; б) 851; 854; в) 861; 865	Доктор філософії	PhD (доктор філософії)
8+ рівень	3+ цикл	8+ рівень	9 рівень	Науковий	а) загальна; б) професійна; в) невизначена	Не регламентовано	Не визначені	Не визначена	Доктор наук	D (доктор наук)

Розпочата у 2016 році реформа аспірантури, що визначає перехід від моделі індивідуальної підготовки до моделі структурованих освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії, не лише докорінно змінила існуючий порядок ліцензування, акредитації та функціонування аспірантури, підготовки та системи захисту дисертаційних досліджень, але й внесла коригування в освітню складову навчання в аспірантурі. Суттєвими новаціями стали «університетська автономія» із відповідальністю за якість випускника PhD програм, офіційне закріплення обсягу освітньої підготовки, посилення вимог до мовної підготовки здобувачів наукового ступеня та підтвердження її рівня міжнародними сертифікатами. Зазнала змін і методика складання освітньо-наукових програм з огляду на вимогу їх формування в термінах навчальних навантажень, рівнів, кінцевих результатів навчання, компетентностей і профілей.

Активно здійснюється процес трансформації і в аспірантурі нашого університету. Вагомим наробком наукової спільноти економічного профілю ХДУХТ стало відкриття у 2016 році ще однієї спеціальності. Кафедра фінансів, аналізу і страхування успішно пройшла процедуру ліцензування та згідно із наказом МОН № 590 від 30 травня 2016 року отримала ліцензію на проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», яка дозволяє здійснювати підготовку науково-педагогічних кадрів в цій сфері на підставі освітньо-наукової програми, що затверджена ректором ХДУХТ, та навчального плану, затвердженого Вченою радою ХДУХТ (протокол № 7 від 28.04.2016 року).

Метою освітньо-наукової програми доктора філософії з фінансів, банківської справи та страхування є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців-дослідників, які здатні проводити наукові дослідження, формувати теоретико-методологічне підґрунтя розвитку фінансових систем, здійснювати апробацію та практичне впровадження результатів наукових досліджень.

Структуру програми впродовж 4-х років навчання формують дві основні складові – освітня (за блоками дисциплін циклу загальної, професійної та практичної підготовки загальним обсягом 60 кредитів) та наукова (включає дослідницький блок і в кредитах не обліковується). Програма завершується захистом дисертаційної роботи (рис.).

Перший рік	Другий рік	Третій рік	Четвертий рік
Написання докторського проекту, який захищається аспірантом	1. Поглиблене дослідження в межах теми дисертаційної роботи	1. Поглиблене дослідження в межах теми дисертаційної роботи	1. Завершення досліджень та їх узагальнення
17 кредитів – філософія науки (6); – англійське академічне письмо (4); – методологія та організація наукових досліджень (4); – сучасні інформаційні технології (3)	2. Написання та публікація статей у наукових виданнях, які відповідають визначеним вимогам	2. Написання та публікація статей у наукових виданнях, які відповідають визначеним вимогам	2. Апробація роботи на фаховому колоквіумі
5 кредитів – інтелектуальна власність (3); – докторський проект (2)	3. Участь у конференціях	3. Участь у конференціях	3. Ухвалення (неухвалення) рішення щодо допущення дисертації до розгляду на міжфакультетському семінарі
	4. Написання тез доповідей	4. Написання тез доповідей	4. Оформлення дисертаційної роботи та її подання до захисту
	5. Стажування	5. Стажування	5. Захист дисертаційної роботи
4 кредити – англійське академічне письмо (4)	5 кредитів – Педагогіка вищої освіти (5)	3 кредити – Фаховий колоквіум (3)	
14 кредитів – Інтегрована звітність (5); – <i>Фінансова діагностика/Кількісні методи наукових досліджень</i> (5); – <i>Управління розвитком бізнесу/ Аналітичний маркетинг</i> (5)	10 кредитів – Ризикогенність фінансового ринку (5); – <i>Глобалізація банківської діяльності та захист інформації/Управління результативністю підприємницької діяльності</i> (5)		
		2 кредити	
22 кредити	18 кредитів	17 кредитів	3 кредити

Умовні позначення:

- – дослідницький блок;
- – блок дисциплін циклу загальної підготовки;
- – блок дисциплін циклу професійної (фахової) підготовки;
- – блок практичної підготовки.

Рис. Структурна модель освітньо-наукової програми доктора філософії з фінансів, банківської справи та страхування

Навчальні дисципліни циклів загальної та професійної (фахової) підготовки, які складають освітню складову програми доктора філософії з фінансів, банківської справи та страхування визначають зрозумілі, досяжні та конкретні (вимірювальні) програмні результати навчання, які в свою чергу забезпечують набуття (оволодіння) відповідних компетентностей здобувача.

Затверджений формат освітньо-наукової програми доктора філософії з фінансів, банківської справи та страхування дозволяє забезпечити якісну підготовку нової генерації науковців-дослідників, які досконало володіють економічною та фінансовою теорією, здатні комплексно аналізувати фінансово-економічну ситуацію та розв'язувати складні професійні завдання із застосуванням сучасного математичного інструментарію та інформаційних технологій, природно вмонтовані у світовий інформаційний та дослідницький простір.

Пріоритетними векторами стратегічного розвитку наукового потенціалу та формування інтелектуальної еліти суспільства у фінансовій сфері вважаємо підвищення конкурентного статусу кафедри фінансів, аналізу та страхування у підготовці нової генерації науковців-дослідників та активізацію роботи із розширення спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка докторів філософії з фінансів, банківської справи та страхування.

УДК 378.22:373.6

Н.Л. Савицька, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ІЗ МАРКЕТИНГУ

Імплементація ЗУ «Про вищу освіту» передбачає реалізацію першочергового завдання – перехід ВНЗ на концепцію студентоцентрованого навчання, що ґрунтується на європейських принципах компетентнісного підходу. Глобалізація економічних та культурних відносин висуває нові вимоги до фахівця з маркетингу. Логічно, що зміст маркетингової освіти має відображати вимоги ринку до фахівця з маркетингу. Фахові компетентності формуються як освітньо-професійні, тобто під час їхнього розроблення мають